

Darvasi László

Karolina a kollégiumban

Az igazgatónő sokáig nem szólt, csak egy vaskos mappát helyezgetett ide és oda, letette, végigsimogatott rajta a szép, húsos ujjával, fölvette újra. Hatalmas Ferenc József-portré függött mögötte. A Monarchia császára szigorúan bámult a grófra, aki önkéntelenül megvonta a vállát. Olyan volt az igazgatónő irodája, mint valami egyetemi nagykönyvtár, a tornyozott könyvek egymásnak lehelgették a port, és fősorakoztak egészen a magas plafonig. Olyan volt az igazgatónő, mint valami kedves töltött galamb, aki éppen megpihent a puha párnás, nagy támlás székben. Hogy mindjárt turbékolni fog. Olyan volt, mint aki akkor is beszél, amikor hallgat. Milyen meleg lehet az ölében. Viszont aranyból volt az egyik foga. Rakosgatta a mappát. És amikor szélesen elmosolyodott, a gróftot kiverte a hideg.

Egyébként az egész épületben komor csend honolt, amit a visszhangzó folyosók még inkább kísértetiessé tettek, bicegett a nyomában a sánta portás, árnyék volt, de kopogott a vastagított cipője sarka. Tömött madarakkal, fürjekkel és kányákkal, réti sasokkal és harkályokkal teli vitrinek sorakoztak a sárga fal mellett, Habsburg-uralkodók képei lógtak a falakon, főképpen nők, császárnők, hercegnők, legendás anyakirálynők, Mária Terézia, Wittelsbach Erzsébet és Zita hercegnő, és sok olyan teremtmény, akiről a grófnak nem nagyon volt tudomása. Illetve nem ismerte föl őket. Nem voltak különösebben szépek. Nyugtalanítóak voltak. Az udvarra tekintve pedig olyat látott, amitől a száját tátotta. A lányok labdáztek a hóban, de nem dobálták a puffogó játékszert, hanem rúgták, visongva és kiabálva, lökdösődve és verekedve. Rúgták a havat is, egymást. Hosszadalmas csengettyűrázás után lehetett csak Karolinát kiemelni közülük, nem volt könnyű megtalálni, sokáig pihegett, egészen ki volt pirulva. Papa, te itt? Mit keresel te itt?! De már nem kislány kérdezett, hanem egy nő. Fél éve látta utoljára, még nyáron, és a néhány hónap alatt a gyermeklány bimbójából kibomlott a női lényeg. Közel hajolt, megpaskolta az arcát, szinte belé lehelt a teste körül gomolygó párába. Kék csíkos matrózing volt a vastag szövetkabát alatt. Mert volt még valami, ami a gróftot fölingerelte, és csak sokára, csaknem az utolsó pillanatban értette meg, hogy micsoda dolog is ez, mitől vált olyan érzékennyé, zavarttá és szenvedélyessé, hogy a legszívesebben megragadta volna a lánya kezét, és sebbel-lobbal távozott volna. Az egész épületet belengte az édes és émelyítő lányillat. A majdnem nőillat. Az igazgatónő szobájában viszont már nem érezte, mintha ott tiltva lett volna ez az édeskés párázás, kipárolgás, ez az émelyítő testi lélegzés, ami folyvást arra sarkallta a férfit, hogy tegyen valamit, egyszerűen szólva aktivizálta,

forradalomra, gyilkosságra, párzásra vagy meghalásra készítette. Ahogy a gróf ült a tekintélyes diófa asztal innenső oldalán, finoman dobolt az ujjával, ne tűnjön izgatottnak. Még inkább annak tűnt. Fölöslegesen. Az igazgató kifejezetten megkönnyebbült, amikor a gróf némi torokköszörülés után bejelentette, hogy egyelőre néhány hétre magához veszi a lányt, hazaviszi a birtokra. Jó levegő, napfény, természet, állatok. Lovak leginkább, telivérek meg lipicaiak. A vidék jót tesz bőrnek, tüdőnek, léleknek. Az otthon! Mosolygott az igazgató, nagy levegőt vett, széttárta puha, remegő karjait, hogy igen, nagyszerű, ő ilyen eltökélt és gondos szülői akaratnak ellenére nem tehet. Az otthonnál fontosabb nincsen. Édes, drága otthon. A természet! Hová is mennek, gróf úr, a pusztába? A magyar puszta kellős közepébe?!

Karolina ült az apja mellett illedelmesen, mosolygott, akár egy szentéletű királylány. Már nem lihegett, nem ugrált levegő után az akaratosan domborodó mellkasa.

– Vigyázzon vele, vigyázzon a lánnyal! – szólt akkor az igazgató, és még mindig mosolyogva igazgatni kezdte a haját. – Harap.

– Kérem?

Az igazgató az asztalra helyezte a jobb tenyerét. Szép, ápolt, puha női kéz. Fehér, puha zsemlecske. A hüvelykujj és a mutatóujj közötti húsos részen volt egy rózsaszín fogsornyom, pici piros foltok sorakozása.

– Meg akartam simogatni, gróf úr – mondta, és hirtelenjében kedvetlen lett a tekintete. Öreg lett, szipirtyó, és az apának az az érzése támadt, hogy nyilván ő is beleharapott volna ennek a vénasszonynak a kezébe, ha hozzá akar érni. De csak egy pillanat volt, látomás, képzelődés. Már újra mosolygott az igazgató, majd egy hasas kristályüvegből ánizzsal kínálta meg a grófot, aki nem értette, miért fogadja el az italt. A franciák szeretik nagyon. Megbetegszenek tőle, látomásaik lesznek, verseket írnak, családot ölnek. Különben milyen jólesett. Kér még egyet, gróf úr?, és mert kért, Ferenc József császár mindig szigorúan bámult rá a falról. Négy hörpintésig jutottak. A gróf akkor állt föl, amikor érezte, hogy vörösödni kezd.

– Lala néninek hívják – szólalt meg Karolina, már a vonaton ültek, a párnás első osztály szivaros illatában, és elhagyták Vecsés hallgatag, füstöt eregető házait. Elnyújtva dudált a mozdony. Ólmosan, szürkén terült el körülöttük a téli vidék, hófoltok vitatkoztak a földeken. A tarlok fölött varjak keringtek.

– Kit? – kérdezte szórakozottan a gróf.

– Az igazgatót.

– De miért haraptad meg?

– Csúnyán beszélt a barátaimról.

– Mert kik a te barátaid?

Karolina nem felelt, duzzogva, némán ülte aztán végig az utat.

Vihette volna aztán a gróf a kislányt máshová is, a hivatalos városi orvosdoktorhoz, Szepessyhez, vagy doktor Némethez, aki polgármester barátja volt, mind a kettő kiváló férfiúban bízott, mind a kettő nagyszerű szakember volt, kitűnő kártyás, nagyszerű mulató és szórakoztató debatter, és még volt bejárása egy bizonyos Várhidihez is, bármikor bejelentkezhetett hozzá, fogadták soron kívül,

ez a doktor pesti zsidó volt, igaz, megkeresztelkedett, és a Nyugati pályaudvar, a Vígszínház, meg a sárga hátú malmok közelében tartotta fönt a doktori rezidenciáját, a közelben nyomorgó munkások is laktak ezrével, viszont Karolina kijelentette, ezek az emberek, ezek a doktorok annyira sem érdeklik, mint az elhagyott lábnyoma, nincs az a ráhatás, az a magasságos kérvény, az a bármilyen fenyegetés, hogy ő ezeknek a durva és gátlástalan férfiaknak akárcsak a legkisebb lábujját megmutassa, kizárt dolog, lehetetlen, mint az Isten.

– Hogyhogy lehetetlen az Isten, Karolina?

– Úgy, hogy nincsen.

– Ezt meg sem hallottam, kislányom. De különben – gondolkodott el a gróf a pipáját tömve, és még az is az eszébe jutott, hogy a lány valamelyik orvost is megharapja, ha kihozzák a sodrából –, ha valami nincsen, akkor lehetetlen sem lehet. Ha valami nincsen, arról beszélni sem lehetséges. Semmilyen szóval, Karolina. Amikor tagadsz valamit, nem is gondolod, de a létezését ismered el. Ismertem én embereket, akik csökönyös szenvedéllyel tagadták a mindenható létét. Ilyen alak még a családjukban is volt. A legvallásosabb családtagok voltak. Saját istent építettek. Házi oltárt emeltek, ahol egy rossz, torz istenhez lehetett imádkozni. Csak ők nem imádkozásnak hívták, amikor hozzá fordultak.

– Mekkora számár vagy te, papa – mosolygott rá Karolina.

A gróf addig csodálkozott a lánya merészségén, megveszekedett ellenállásán, míg azt nem érezte, megüti a guta. És egyáltalán nem szerette volna, ha megüti a guta. Érezte, hogy vörösödik. Kiballagott tehát az udvarra ordítani, mert a lánya előtt mégsem akart hangoskodni. Amikor kiordította magát, bejött a szobába, töltött a likőrösüvegéből. Töltött újra.

– Lenyugodtál, papa?

– Nem is voltam ideges, Karolina. Miért mondtad ezekre az orvosokra, hogy megátalkodottak?

– Mert kizsákmányolók ők is.

– Mit zsákmányolnak ki? Kit?!

– Te pedig retrográd vagy, papa. Sajnos – szólt Karolina, nem mosolygott.

– Ó, hogy az a... – sóhajtott a gróf, és újra kiment a szabadba ordítani.

Kollowitz gróf áldott jó szíve nem pumpálta lassabban a vért, és minden oka megvolt a szorongásra és a nyugtalanságra. Hiába az otthon melege, hiába a természet csábítása, hiába a gőzölgő, friss téli levegő. Hiába a kutyák, a lovak, amik lehajtott fejjel, barátságos horkantásokkal közeledtek mindig a lányhoz, mintha tudnák, hogy nincsen vele könnyű dolguk. Hiába a téli puszta, amelyből olyan féktelen nyugalom árad, hogyha túl sokáig bámulja, belehalhat az ember. Sajnos a grófnak az a gondolata, az a nem kevés, nem is elhanyagolható jelekkel meg támogatott kényszerképzete támadt, hogy a lányát nem titkos kór gyöngíti, nem azért sápadt, nem azért néz el gyakran a messzi ködös, deres távolba, nem azért hanyagolja el, no, nem magát, karcsú és hajlékony női testét, de bizony a gondolatait, illetve nem azért szórakozott, nem azért felejt, nem azért értetlen, békétlen és türelmetlen, nem azért kiszámíthatatlan és csapongó, nem azért zárja magára a szobája ajtaját rendszeresen, vagy tűnik el a birtokon, jár a téli álomba szenderült kertben órákon keresztül, hogy végül kutyákkal kell kerestetni, mert titkos beteg-

ség emészténé, valami belső kór, hanem mert lefoglalja a lelkét és a szellemét egy másik élet. Egy olyan élet, ami éppenséggel benne, Karolina méhében növekszik. Milyen sápadt virágszál. Öklendezni is hallotta a minap az apja, és nem a több pohár angol pudingot tette felelőssé. Csodáról sem lehet szó, a fenébe a misztikával! Karolina egyszerűen megengedhetetlen, gyalázatos viszonyba keveredett egy valamilyen álnok, sunyi, disznólkodásra hajlamos hímmel, és ettől másállapotba került. Önszántán kívül. Mert olyan naiv, olyan védtelen gyerekember, hiába tud autót vezetni, hiába kapta rajta szivarozáson, hiába jár nadrágban néha, hiába épít hőembert a lovászokkal, attól még gyerek. Gyerek, gyerek, egy ártatlan kislány! Nem igaz, hogy nő lett! De hogyan kerülhetett ilyen förtelmes kapcsolatba, a kollégium felügyelete alatt?!

Ilyesmikre gondolt szívszorongva a gróf már a zajos hajnali varjúkárógást hallgatva az ágyában, erre gondolt ebédelés közben, az estebédre föltálat, saját zsírjukban ázó oldalasok és tarják és töltött pinyek fölött, a templomi hidegben elvagogott misén és az arabs telivérek betörése közben, az autóinak csapjait, dugattyúit és csavarjait babrálgatva, a kertjének gyalogútján, a hideg miatt bebugolyált tulipánfák és a magnóliák között kószálva, a puttó bögyörőjét elbámulva, ami most természetesen nem pisilt, mert gondosan elzárták a vizet, be ne fagyjon. Azért a puttó is vigyorgott.

– Le fogom törni azt a zsidó faszt – jelentette ki sötét képpel.

– Már megbocsásson, de mit ártott magának, gróf úr? – kérdezte Ferenc, a kertész.

– Nem ez ártott, hanem általában. Egészen biztosan zsidó volt.

– Mire gondol az úr? – de a gróf nem felelt. Dühösen legyintett, elfordult. – Hogy bassza meg magát a nagyvilág!

Az ő kicsi lányát meghágtá valaki, egy dög, egy vérnősző barom, a mérgező magját a gyermek méhébe csorgatta, hogy onnan keljen ki egy sárkányvetemény. Fattyú! Egy szörnyszülőtt!

– Papa, annyit képzelődsz, hogy egészen belilul a fejed – csilingelt rá Karolina, éppen a tükör előtt billegett, új divatot vett föl, a gyönyörű szőke haját hátraférsülte, szorosán lecsatolta, mint a faluról szalajtott szolgálólányok, szép ruháit hanyagolta, egyszerű ingben, redőtlen szoknyában járt. Kopogott a hosszú szárú, fűzős cipője fasarka. Nem játszott többé a pianínón. Illetve egyszer igen.

– Ez meg miféle szerzemény, Karolina? – kérdezte ingerülten a gróf, ismerős volt a dallam, de sehogyan sem jött rá, hogy mi lehet.

– A Marseilles, papa.

Olvasott éjjel és nappal, a hajnal derengett rá, mellein feküdt el a könyv, versek, novellák, regények. Meg a postát várta, mintha az életéről szóló döntés érkezhett volna bármelyik pillanatban. A gróf még arra is gondolt, hogy egyelőre csöndesnek mutatkozó, de bármikor kitörni képes vallási téboly tört ki rajta. Telebeszéltek a fejét abban az átkozott kollégiumban, rátörtek éjjelente az ateisták. Meg az anarchisták! A megveszekedett libertiánusok! Könnyen lehet, hogy a dadaisták környékezték meg, aminél veszélyesebb népséget keveset hordott hátán a föld!

– Képzeld, papa, Amerikában fölfedezték a melltartót – szólt hátra a lány, miközben simogatta a haját.

– Hogy mit?! – hörögte csöndesen, elveszetten az apja.
– Láttál már női mellet, nem, papa?! Azért nem mindegyik harcos ám. Vannak lányok, elomlók, engedékenyek. Olyanok, mint amik csak véletlenül vannak. Meg büszkék. Meg szomorúak...

– De Karolina!

– Szülés után meg, hiszen tudod, megereszkednek. Akkor egy ilyen dolog, ez a melltartó, nagyon praktikus tud lenni. Mondjam, hogy csinálják? Fognak két zsebkendőt, meg egy cipőpertlit, papa, és...

A gróf elvörösödött, halkán csukta be maga után az ajtót, aztán kiment a kastély elé ordítani. Kelletlenül fölszállt néhány varjú, vonyítani kezdtek a kutyák.

Julcsa szaladt a szobába, a kezét tördelte.

– Semmi baj, Julcsa – mosolygott rá Karolina –, csak a női mellekről meséltem neki, aztán az ablak felé fordult, mert a gróf még mindig ordított.

A budapesti rendelőben, hová másnap vonattal utaztak föl, újra át a téli és fagyos, és deres Alföldön, csupa szegény ember volt akkor, nehéz ruhájú munkások, szolgálók, kis veréblányok. Köhögtek, sápadoztak, savanyú testszagot eregettek. Magukkal hozták ide a szegénységüket.

– Ne szégyenlősködj, papa – szólott Karolina. – Jó helyen vagyunk, s leült egy lázas kislány mellé, rámosolygott.

– Szép hajad van.

– Köhögök kisasszony, mint a kutya – suttogta a lány. – Fáj, ha lélegzem.

– Te is szerelmes vagy? – hajolt közelebb Karolina.

– Honnan tudja a kisasszony?

Karolina nézte, hogy a lány szája véres.

Hugonnai Vilmának hívták az orvost. Nő volt. Az első magyar női doktor, ezt tudták már, s akihez egy távoli rebellis rokona révén beajánlást kapott a gróf, s akit már Karolina is elfogadott, s nemcsak a szokatlan karrier iránti tiszteletből, de kíváncsiságból is, hát hiszen egy igazi doktornő! Magyar! A lány megörült a lehetőségnek, ragyogtak a szeplői. Csakhamar szólították őket. A rendelő falán emberi testek képei lógtak, anatómiai rajzok, a rettenetes, a szegény szív, a még félelmetesebb gyomor, kanyargó belek, egy föltárt női méh, az arc mindenféle izmai. Mennyi munka, mennyi energia van egy kósza mosolyban is. Csak egy lenéző, olcsó kis mosolyban! Erős fertőtlenítőillat terjengett bent, és nagyon meleg volt. A nyitott ablak elé faág hajlott, szürkéllt rajta egy galambfészek, benne kicsiny tojások, megfagyva, magányosan. A gróf egyszerűen halálra rémült, mutatta is a lányának, nézze csak, önkéntelenül nagyot szorított a karján. Karolina odanézett, elhúzta a száját.

– Jaj, papa, nehogy most érzékenyülj el!

A gróft udvariasan, de határozottan kiküldték, te jó ég, mekkora hatalma van egy orvosinasnak is. Aztán a lány előbb félmeztelenre vetkőzött, körülölelte vékony testét a nyitott ablakon át beszivárgó hideg.

– Hát ez meg mi a fene?

– Melltartó, doktornő – suttogta a kislány, nagyon közel hajolt hozzá Hugonnai Vilma..

– Neked még nem kell, Karolina. Vedd csak le. Fordulj.

Szeplők pettyezték össze a vállát is, kicsiny virágmelle nagy, piros udvarából kiduzzadt a bimbó, mintha fázna. Valószínűleg fehér volt a bőre. S mintha valóban fázott volna, libabőrös lett. Pedig milyen kitartóan remegtette a növények leveleit a meg-meglendülő huzat. Duruzsolt a sarokban a vaskályha. A lány lehunyta a szemét, amikor hozzáért a szívhallgató. Tapogatták aztán mindenfelől, erős, barátságos, sokat tudó kézzel. A doktornőnek mentaillata volt. Megfogták a karját, a vállát, a mellét, a hasát nyomkodták. Lélegezzen, parancsolták halkán, és ő lélegzett, és sóhajtozott, bent tartotta a levegőt, kifújta, eszébe jutott a kislány, aki kint vár, és véres szájjal mondta, hogy minden levegővétel fáj neki. Vajon mennyivel lesz más a tüdő, ha teli van levegővel, vagy ha megereszkedik, mint egy üres szatyor? Tüdő, levegő, bolyhocskák! A spatulának is íze van. Le kellett feküdni az ágyra, már mezítelenül, széttolták határozottan a lábát, odanyúltak az öléhez. Hideg volt. Valamilyen fém volt. Milyen fém, nem tudta. Soha nem értek még így hozzá, idegen volt, rossz volt, érdekes, mint a meghalás, tudta milyen az, mert olvasott róla, mert nem mindegy-e, hogy valami megtörténik velünk az életben vagy egy könyvben, szerinte mindegy, egészen az, a mennyezetet bámulta, árnyékot rajzolt föl az udvari fa ága. Fa is lehetne. Vagy csak egy fa árnyéka. A galambtojások egyike a fészekben. Minden lehetne. Nem mert megszólalni, csak szedte óvatosan a levegőt, végül a világforradalomra gondolt. Proletárok! A doktornő keze a hasán nyugodott, nyomta, feszítette. Kopogtatták a testét, mintha egy kicsi hordót ütögetnének a megkeményedett ujjbegyek, hallgatóztak, aztán engedett a nyomó tenyér is. Még végignyomogatták a combját, a vékony lábszárát. Aztán szóltak, szinte csak odavetették, fölöltözhet. Mint aki buta, hogy eddig nem öltözött volna föl. Olyan volt különben, mint egy műhelyben. Vagyis hogy a műhely biztosan ilyen, egy-két személyes manufaktúra, később meg futószalaggal fölgyorsított kizsákmányolás. Drágáim, világ proletárjai! Jó lett volna, ha kérdeznek valamit. Fölöltözött szépen.

– Tetszett valamit hallani? – nézett aztán Hugonnai Vilma különös fényű, kék szemébe.

– A testével már beszéltem, kislány.

– És mit mondott a testem?

– Semmi különöset, Karolina, és ez jó. Ez a legjobb. Amikor a test hallgat. Ha beszélni kezd, akkor baj van.

– De azért hallott valamit a doktornő, nem? – erősködött Karolina.

– Hallottam. Mert a testet olyankor is halljuk, ha hallgat. A test nem néma, de tud hallgatni, és tud beszélni. Igen, most is hallottam valamit. De nem a testétől. Hanem inkább a lelkétől, ami húson, szöveteken, inakon és sejteken át szól hozzánk.

Karolina elpirult, mint akit lelepleztek, szeretett volna kifutni a rendelőből. Miért jönnek neki a lélekkel! Az anyag a fontos, a drága, termékeny anyag! A világot uraló differencia. Bocsánat, antagonizmus. S ahogy aztán az ajtó felé lépett, és az tágra nyílt, egyenesen az apjába botlott, aki nagy sóhajttással nyomban átölelte, magához húzta. Nyugalom, béke. Nincsen semmi baj. Itt vagyok, itt vagyok. A lány még zihált, mint valami kismadár. Onnan hallotta, a nagy, erős apai mellkasról, hogy mint folyik róla a diskurzus.

- Nem, gróf úr, a lányának nincs semmi baja.
 - Olyan baja sem?
 - Olyan végképp nincsen.
- Nagyot reszelt a torkán a gróf, kondult a szíve.
- A lány érintetlen még. Hamvas a bőre, tiszta és ép a teste. Némi vashiányt megemlíthetek. Magnézium. Viszont.
 - Viszont mi?
 - A lelke – mondta ki a könyörtelen ítéletet Hugonnai Vilma.
 - Mert mi van a lelkével? – és a gróf már majdnem megint ordított, mert unta már hogy szavanként kell kicsikarni a lényegét.
 - Szerelmes – szólt a doktornő.
- Na hiszen. Hogy a világ összes csibész anarchistája! Karolina jaidult, mert akkorát szorított rajta az apja.
- Mi az, hogy szerelmes?!
 - Ne részletezzük, ha lehetne.
- A doktornő tett és vett, mintha ott se lenne a gróf. A lány már a küszöbön állt, feje lehajtva. Aláírt egy nagy, sokvonalas, rubrikákkal teli papírt, amin a vizsgálatot jegyezte és igazolta. Pecsétet helyezett rá, szép kékköröst. A pecsétre rálehel. Hogy lehel egy női doktor? Hát így, hogy csücsörít. Aztán a grófra mosolygott, de éppúgy, mint egy nagy, kérlelhetetlen, viharban is sziklaszilárd anya, egy drága édesanya, és szinte ellágyulva mondta.
- Azt hiszem, igaza van, gróf úr. Egy kommunistába szerelmes a lánya.